

PWYLLGOR CRAFFU DECHRAU'N DDA

Cofnodion cyfarfod o bell a gynhaliwyd ar 14th Medi 2026.

Mae papurau'r cyfarfod ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

I weld y cyflwyniad a'r drafodaeth ddilynol ar gyfer unrhyw eitem agenda Rhan I, cliciwch ar yr hypergyswllt sydd wedi'i gynnwys yn ei deitl isod.

Bresennol: Y Cynghorydd S.J. Haines (Cadeirydd); Y Cynghorydd W.A. Hennessy (Is-gadeirydd); Cynghorwyr A. Asbrey, J. Aviet, B. Dodd, W. Gilligan, S.M. Hanks, N.P. Hodges N.B. Marshallsea, H.M. Payne and R.R. Thomas.

Aelodau Cyfetholedig: Dr. M. Price (Eglwys Gatholig Rufeinig) and M. Werrett (Yr Eglwys yng Nghymru).

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorwyr R.M. Birch (Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a'r Gymraeg), L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod o'r Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), S.A. Hodges, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), Dr. I.J. Johnson and E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd).

219 [CYHOEDDIAD](#) –

Cyn dechrau busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad canlynol: “A gaf i atgoffa pawb oedd yn bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio dros y rhyngwrdd a bod y recordiad hwn yn cael ei archifo i'w wyllo yn y dyfodol”.

220 [YMDDIHERIADAU AM ABSENOLDEB](#) –

Derbyniwyd hyn gan y Cynghorwyr J. Lynch-Wilson.

221 [DATGANIADAU BUDDIANT](#) –

Ni chafwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

222 [COFNODION](#) –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Gorffennaf 2026 fel cofnod cywir.

223 [I GADARNHAU HAWLIAU PLEIDLEISIO AR GYFER AELODAU COOPTIOL Y PWYLLGOR CRAFFU DECHRAU'N DDA –](#)

ARGYMHELLWYD – Y dylid nodi hawliau pleidleisio'r Aelodau Cyfetholedig hynny sy'n bresennol yng nghyfarfod y Pwyllgor.

Rheswm dros yr argymhelliad

Cadarnhau'r eitemau ar yr agenda a hawliau pleidleisio'r Aelodau Cyfetholedig hynny sy'n bresennol yn y cyfarfod sydd â hawliau pleidleisio.

224 [CYFLWYNIAD – CYNLLUNIAU ADFER CYLLIDEB YSGOLION – DIWEDDARIAD GAN Y PENNAETH STRATEGAETH, DYSGU CYMUNEDOL AC ADNODDAU AR GYNNYDD WRTH FYND I'R AFAEL Â DIFFYGION CYLLIDEB YSGOLION ERS YR YSTYRIAETH FLAENOROL O'R MATER GAN Y PWYLLGOR CRAFFU DECHRAU'N DDA YN EI GYFARFOD A GYNHALIWYD AR 23 MAWRTH, 2026.](#)

Cyflwynodd Pennaeth Strategaeth, Dysgu Cymunedol ac Adnoddau gyflwyniad PowerPoint a oedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa o ran diffygion cyllideb ysgolion a chynlluniau adfer.

Y prif negeseuon oedd:

- Roedd rhaglen newydd a chyfannol wedi'i datblygu mewn partneriaeth â phennaethiaid, llywodraethwyr, Fforwm y Gyllideb a'r Grŵp Tasg a Gorffen Craffu.;
- Canolbwyntiwyd ar gryfhau cynlluniau adfer y gyllideb, gwella monitro, rhannu data meincnodi, darparu hyfforddiant, cyflawni arbedion caffael ac adolygu pwysau ariannu hirdymor..

O ran y sefyllfa bresennol, roedd 53 o ysgolion yn y Fro, ac roedd gan 30 ohonynt gyllidebau neu gynlluniau adfer wedi'u cymeradwyo. Nid oedd cynlluniau adfer 23 o ysgolion wedi'u cymeradwyo eto, ac roeddent yn cael eu hadolygu a'u cefnogi ymhellach.

Aseswyd cynlluniau adfer gan ddefnyddio proses fwy cadarn a oedd yn cynnwys:

- Swyddogion cyllid;
- Swyddogion Adnoddau Dynol;
- Swyddogion gwella ysgolion;
- Arweinyddiaeth y Gyfarwyddiaeth; a
- Prif Weithredwr ac uwch-swyddogion cyllid.

Er bod y rhaglen yn ei chyfnodau cynnar o hyd, adroddodd swyddogion ar gynnydd calonogol, gyda'r diffyg cyffredinol rhagamcanol diweddaraf ar gyfer ysgolion erbyn

mis Mawrth 2029 yn £21.2m. Roedd hynny'n cynrychioli gwelliant o £22.7m yn y diffygion rhagamcanol.

Yn ogystal, diffyg gwirioneddol yr ysgol yn 2025/26 oedd £6.7m, gyda'r diffyg rhagamcanol ar gyfer y flwyddyn yn gostwng i £3.2m.

Yn dilyn hynny, y Pwyllgor Craffu

ARGYMHELLWYD –

- (1) B O D cynnwys y cyflwyniad yn cael ei gefnogi..
- (2) B O D bydd y Pwyllgor Craffu 'Dechrau'n Dda' yn derbyn adroddiad diweddarau pellach maes o law.

Rheswm dros yr argymhelliad

- (1) Gan ystyried cynnwys y cyflwyniad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (2) Darparu diweddariad manwl ar sefyllfa balansau cyllideb ysgolion.

225 [ADRODDIAD MONITRO BLYNYDDOL AR SAFONAU'R GYMRAEG 2025-26 – Y CABINET: 23 GORFFENNAF 2026 \(CYF.\)](#)

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 23rd July, 2026 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda, cyflwynwyd gan y Swyddog Cymraeg a Chynhwysiant.

Roedd yr adroddiad yn ymdrin â chydymffurfiaeth â safonau'r iaith Gymraeg a chyflawni strategaeth hyrwyddo'r iaith Gymraeg y Cyngor.

Ymhlith uchafbwyntiau 2025/26 roedd:

- Cyfieithu Cyflym Offeryn cyfieithu digidol newydd;
- Nifer yr aelodau o staff a gafodd fynediad at gwrs iaith Gymraeg;
- Gweithio gyda'r gwasanaethau cymdeithasol ar y Mwy na Geiriau Agenda;
- Perthynas waith â Menter Bro Morgannwg yn arbennig Gŵyl Fach y Fro;
- Heriau yn sgil newidiadau i gontract 'Dysgu Cymraeg yn y Fro';
- Heriau yn sgil newidiadau i'r trefniadau tiwtoriaid 'Work Welsh' y llynedd;
- Heriau yn ymwneud â chwynion am y Gymraeg;
- Heriau wrth adrodd ar sgiliau iaith Gymraeg y staff – oherwydd y systemau niferus a ddefnyddir.

Roedd Atodiad Dau i'r adroddiad yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am strategaeth hyrwyddo'r iaith Gymraeg y Cyngor.

Cyfeiriodd y Cyngorydd Marshallsea at y Gymraeg cwrteisi / cyflwyniadol a holi ynghylch cynnwys hyfforddiant iaith Gymraeg fel rhan o ddisgrifiadau swyddi gweithwyr sy'n wynebu'r cyhoedd. Atebodd y Swyddog Cymraeg a Chynhwysiant, gan mai dim ond un aelod o staff oedd wedi cymryd rhan, eu bod wedi cymryd camau i gael mwy o ryngweithio, yn enwedig drwy'r Gwasanaethau Cymdeithasol.

Yn dilyn hynny, roedd yn
ARGYMHELLIR – B O D y Cabinet yn cael gwybod am argymhelliad y Pwyllgor
Craffu 'Dechrau'n Dda' ynghylch y posibilrwydd y dylai disgrifiadau swydd ar gyfer
rolau sy'n ymwneud â'r cyhoedd gynnwys gofyniad bod ymgeiswyr llwyddiannus yn
meddu ar, neu'n fodlon dysgu, Cymraeg lefel ragarweiniol fel sgil allweddol graidd.

Rheswm dros yr argymhelliad

Er mwyn sicrhau bod sgiliau cyflwyno sylfaenol yn y Gymraeg yn sgil allweddol
graid ar gyfer rolau staff sy'n delio â'r cyhoedd.